Täysistunto

Maanantai 30.11.2020 klo 14.01—18.34

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 191/2020 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 12/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 12/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Valiokunnan puheenjohtaja Meri.

Keskustelu

17.52 **Leena Meri ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen lakivaliokunnan mietinnön hallituksen esityksestä koskien saatavien perintää ja siitä annetun lain väliaikaista muuttamista. Asiassa on myös lakivaliokunnassa saatu talousvaliokunnan lausunto.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi saatavien perinnästä annettua lakia väliaikaisesti. Tavoitteena on helpottaa covid-19-epidemian vuoksi taloudellisissa vaikeuksissa olevien yritysten tilannetta, jota laskujen ja velkojen maksun viivästymisestä aiheutuvat perintäkulut osaltaan pahentavat. Esityksessä ehdotetaan muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen kohtuullisuuden ja riittävän yhdenmukaisuuden varmistamiseksi nykyistä yksityiskohtaisempaa sääntelyä. Nykyisin laki sisältää yksityiskohtaista sääntelyä perintäkuluista vain kuluttajasaatavien osalta. Lakiin lisättäisiin muiden kuin kuluttajasaatavien osalta ensinnäkin säännökset siitä, minkälaisista perintätoimista ja kuinka monesta perintätoimesta saa vaatia korvauksen. Lakiin lisättäisiin myös säännökset yksittäisistä perintätoimista veloitettavien kulujen ja velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismääristä sekä aikarajoista sellaisten muistutusten ja maksuvaatimusten lähettämiselle, joiden kuluista voidaan vaatia korvausta velalliselta.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi rajoituksia tratan käyttöön. Voimassa olevan lain mukaan kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa käyttää trattaa. Esityksessä ehdotetaan, että muiden kuin kuluttajasaatavien osalta tratan käyttö perintäkeinona ei olisi sallittua, jos velallinen on yksityishenkilö, yksityinen elinkeinonharjoittaja, avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö. Tratta olisi mahdollista lähettää mutta ei julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin, jos velallisena oleva osakeyhtiö toimittaa selvityksen, jonka mukaan sen viimeksi päättyneen tilikauden liikevaihto tai sitä vastaava tuotto alittaa 100 000 euroa taikka sillä on käynnissä vasta ensimmäinen tilikausi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 1.1.21, ja se on tarkoitettu olemaan voimassa 30. kesäkuuta 21 asti. Lakia sovelletaan voimassaoloajan perintätoimiin.

Esityksessä ehdotetaan muiden kuin kuluttajasaatavien perintään nykyistä yksityiskohtaisempia säännöksiä. Muutosten taustalla on, kuten todettu, koronavirus, joten sääntely on väliaikaista. Perintälakia on tarkoitus jatkossa uudistaa myös pysyvien muutosten tekemiseksi hallitusohjelman kirjausten mukaisesti. Tällainen hanke on tarkoitus käynnistää ensi vuoden alkupuolella.

Lakivaliokunta pitää tärkeänä, että poikkeuksellisen koronavirustilanteen vuoksi tilapäisiin maksuvaikeuksiin joutuneiden yritysten tilannetta pyritään helpottamaan ja estämään maksuvaikeuksien pahenemista. Ehdotetut muutokset ovat osa niitä toimia, joilla yritysten tilannetta pyritään helpottamaan poikkeuksellisessa koronavirustilanteessa. Myös talousvaliokunta on päätynyt lausunnossaan pitämään ehdotettua sääntelyratkaisua perusteltuna poikkeuksellisissa oloissa. Saamansa selvityksen perusteella lakivaliokunta puoltaa esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Perintäkulujen osalta valiokunta toteaa, että voimassa olevan perintälain lähtökohtana on, että velallisen on korvattava perinnästä aiheutuneet kulut. Pääosa lakivaliokunnan kuulemista asiantuntijoista on suhtautunut hallituksen perintäkuluja koskeviin ehdotuksiin yleisesti ottaen myönteisesti. Perintäala on kuitenkin suhtautunut ehdotuksiin kriittisesti ja katsonut ehdotettujen kulujen enimmäismäärien olevan liian alhaisia ja perintätoimien rajoitusten estävän tarkoituksenmukaista perintää. Lakivaliokunta toteaa, että vaikka ehdotetut perintäkulujen euromääräiset enimmäismäärät alittavat valvontaviranomaisen ratkaisukäytännössään yrityssaatavien perinnässä kohtuullisena pitämän samoin kuin oikeusministeriön velkomustuomioita koskevasta selvityksestä ilmenevän kulutason, ne ovat velkojien ja perintäalan aseman huomioon ottamiseksi merkittävästi korkeammat kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen euromääräiset enimmäismäärät. Enimmäismäärien voidaan muutoksen jälkeenkin arvioida olevan sellaisella tasolla, että ne mahdollistavat tehokkaan perinnän eivätkä kannusta maksuviivästyksiin. Ehdotetulla perintäkulusääntelyllä ei siten odoteta olevan vaikutusta velallisten maksumoraaliin, ja on myös huomattava, että ehdotetut perintäkuluja samoin kuin perintätoimia koskevat säännökset eivät ole ehdottomia, vaan niihin sisältyy joustavuutta käytännön tapauksia varten.

Tratan käytön rajoittamisesta valiokunta lausui, että tratalla tarkoitetaan perintälain 7 §:n mukaisesti kehotusta, jossa vaaditaan maksua määräajassa uhalla, että kehotuksen noudattamatta jättäminen julkaistaan tai merkitään luottotietorekisteriin. Tratan käyttöä koskevan kiellon tavoitteena on yhtäältä suojata velallisyrityksiä koronavirusepidemian aiheuttamassa erityislaatuisessa taloudellisessa tilanteessa siltä, ettei perintäkulujen kokonaismäärä kasva liian suureksi, ja toisaalta siltä, ettei maksuhäiriömerkintöjä synny nopeasti ilman viranomaisprosessia. Tratan käytön rajoittamista pidetään esityksen mukaan perusteltuna muun muassa maksuhäiriömerkinnöistä yrityksen toiminnalle aiheutuvien haittojen vuoksi.

Talousvaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa pitänyt esityksessä ehdotettuja tratan käytön rajoituksia perusteltuina, joskin korostaen sääntelyn väliaikaista luonnetta ja yhtyen asiantuntijakuulemisissaan esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan rajoitukset saattavat vaikuttaa rahoitusmarkkinoihin muun muassa luottokelpoisuuden arvioinnin kautta.

Lakivaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden näkemykset ehdotetuista tratan käytön rajoituksista jakautuivat. Tratan käytön rajoittamista on yhtäältä pidetty perusteltuna haavoittuvimmassa asemassa olevien yritysten suojaamiseksi epidemian aiheuttamassa tilanteessa, toisaalta asiantuntijakuulemisessa on tuotu esiin, että tratan käytön rajoitusten seurauksena velallisten luottokelpoisuuden arviointi vaikeutuu, koska luottotietorekisteristä puuttuu luottokelpoisuuden kannalta olennaisia tietoja, mikä voi puolestaan horjuttaa luottoyhteiskunnan toimivuutta.

Lakivaliokunta katsoo, että ehdotetulle sääntelylle on esitettävissä sekä sitä puoltavia että sitä vastaan olevia näkökohtia. Arvioituaan saamaansa selvitystä kokonaisuutena sekä velkojien että velallisten näkökulmasta samoin kuin yleisesti luottoyhteiskunnan toimivuuden kannalta lakivaliokunta on päätynyt tukemaan esityksessä ehdotettuja trattaperinnän rajoittamista koskevia ehdotuksia väliaikaisesti. Valiokunta kuitenkin painottaa, että ehdotetun trattaperinnän rajoittamisen hyväksyttävyyden kannalta olennaista on nimenomaan se, että kyse on väliaikaisesta lainsäädännöstä.

Valiokunta pitää hyväksyttävänä, että väliaikainen sääntely on esitetyn tavoin voimassa 30.6.2021 asti. Valiokunta pitää aiheellisena, että väliaikaisen lain vaikutuksia velallisiin ja velkojiin samoin kuin perintäalaan ja luototukseen seurataan.

Lakivaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 191/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 191/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.